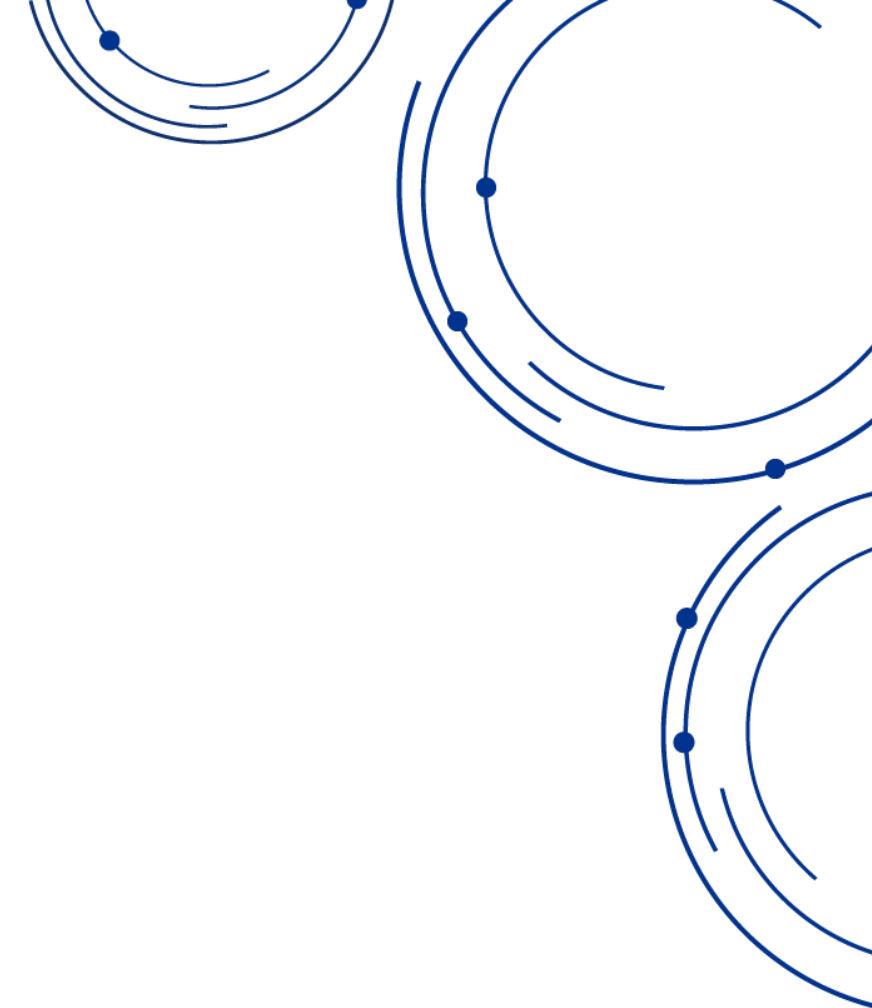
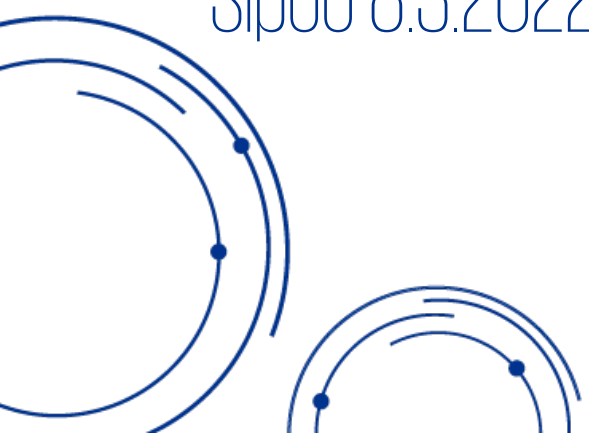




Tarkastuslautakunta

Sipoo 8.3.2022



Kuntalaki 121 §

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii **arviointisuunnitelman** ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta **arviointikertomuksen**, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuksen ja arvioinnin järjestäminen

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

- Tilintarkastajan valintaa koskeva tarjouskilpailun järjestäminen
- Tilintarkastuksen painopisteiden määrittely (ei kuitenkaan tilintarkastajan tarkastussuunnitelmat tai työohjelmat)
- Tarkastuslautakunnan tulee huolehtia siitä, että tilintarkastajalla on käytössään riittävät voimavarat riippumattoman tilintarkastuksen toimittamiseksi.

Tarkastusasioiden valmistelu

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä kunnanhallitukselle esitykset tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

- Tilintarkastajan valinnan ja erottamisen valmistelu
- Tilintarkastuskertomukseen kuuluvien asioiden valmistelu (esim. vastuuvapauden myöntäminen)

Talouden tasapainotuksen arviointi

Tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista sekä toimenpiteiden riittävyyttä ja realistisuutta, jos kunnalla on kattamatonta alijäämää.

- Arviointi tehdään kunnanhallituksen toimintakertomuksen yhteydessä esittämän selvityksen ja mahdollisten muiden kunnan talouden asemaa kuvaavien tietojen perusteella.

Kuntakonsernin tarkastuksen yhteensovittaminen

Tarkastuslautakunnan tulee huolehtia koko kuntakonsernin tilintarkastuksen yhteensovittamisesta.

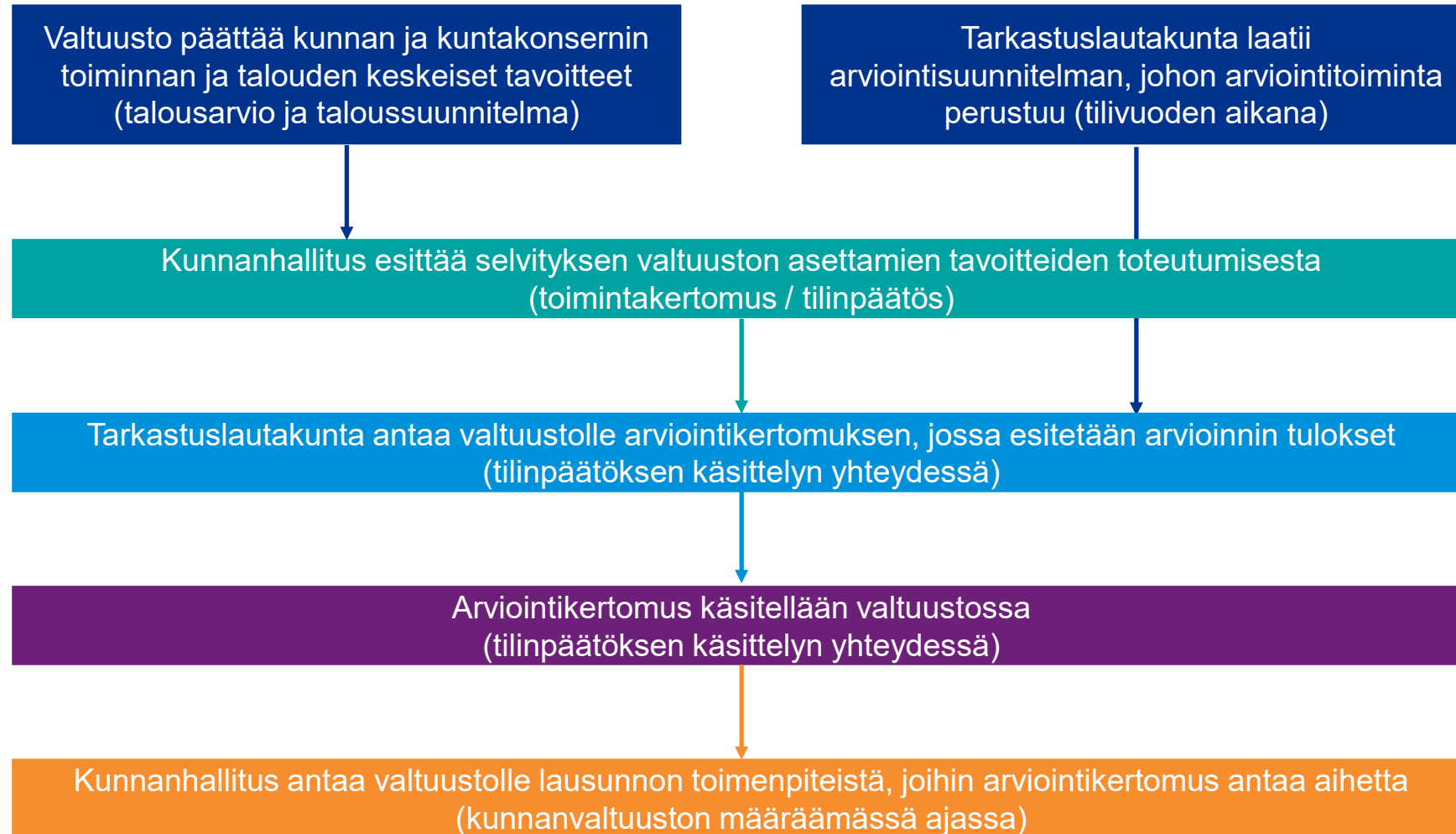
- Kuntakonsernin tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamisen järjestäminen ja tilintarkastajaehdokkaiden nimeäminen konserniyhteisöihin. Tilintarkastajavalinnasta päättää kuitenkin tytäryhteisön toimitielin
- Kuntakonsernin tarkastuksen järjestämistä koskevien linjausten valmistelu
- Lautakunnan tehtäviin ei kuulu tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden tarkastus
- Lautakunnalla ei ole oikeutta saada suoraan tytäryhteisöjen toimitielimiltä tai vastuuhenkilöiltä tietoja tai nähtäväkseen asiakirjoja. Tiedonsaantioikeus rajoittuu konsernijohdon raportointiin ja muihin kunnan viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin.

Kuntalain mukaiset arviointitehtävät

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

- Arvioinnin perustana ovat toimintakertomus ja muut tilivuoden aikana saadut tiedot.
- Huomiota tulee kiinnittää toiminnan, toimintatapojen sekä palvelujen tarkoituksenmukaisuuteen ja toiminnan tuloksellisuuteen.
 - Tilintarkastaja arvioi toiminnan oikeellisuutta ja laillisuutta.
- Arviointi kohdistuu myös kunnan tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.
 - Kuntakonsernissa arviointi kohdistuu erityisesti niiden tavoitteiden toteutumiseen, jotka valtuusto on asettanut tytäryhteisöille kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa sekä konserniohjeissa.
 - Konserniohjauksen arvioinnissa lautakunnan arviointi kohdistuu konsernijohtoon ja muiden tytäryhteisöjen valvojiksi nimettyjen viranomaisten toimintaan.
- Arviointikertomus on tarkastuslautakunnan käsitys siitä, miten kunnanhallitus, muut kunnan viranomaiset ja kunnan tytäryhteisöt ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa.
 - Arvioinnissa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota siihen, mitkä tavoitteet eivät ole toteutuneet.
- Keskeinen arvioinnin kohde on kunnanhallitus, jonka tehtävänä on johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta ja joka vastaa konserniohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä.
 - Tavoitteiden toteuttamista koskevassa arvioinnissa tulisi ottaa kantaa kunnanhallituksen toimintakertomuksessa esittämään selvitykseen tavoitteiden toteutumisesta
- Näkemyksen esittäminen valtuuston tavoitteenasettelusta ja tavoitteiden arvioitavuudesta.
 - Tarkastuslautakunta ei ota kuitenkaan kantaa valtuuston asettamien tavoitteiden sisältöön.

Arvioinnin eteneminen ja toteuttaminen



Utvärderingsprocessen



Sidonnaisuusilmoitukset

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

- Sidonnaisuusilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle. Jokainen ilmoitusvelvollinen on itse vastuussa sidonnaisuusilmoituksen tekemisestä, mutta lautakunta voi kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentää jo tehtyä ilmoitusta.
 - Ilmoitus tulee tehdä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on valittu luottamustoimeen tai tehtävänsä. Muutokset sidonnaisuuksissa tulee ilmoittaa viipymättä.
- Sidonnaisuuksista pidetään sidonnaisuusrekisteriä, joka on henkilötietolaissa tarkoitettu henkilörekisteri. Rekisterin tietojen tulee olla ajan tasalla.
 - Sidonnaisuusrekisterin pitämisen kunta voi järjestää parhaaksi katsomallaan tavalla.
 - Tiedot sidonnaisuuksista tulee julkistaa yleisessä tietoverkossa.
 - Tiedot voidaan julkaista tietoverkossa ennen kuin ilmoitukset on viety tiedoksi valtuustolle.
- Ilmoitukset on suositeltavaa viedä valtuustolle tiedoksi 1-2 kertaa vuodessa.
- Kunnalla on henkilötietolain nojalla oikeus käsitellä vain sidonnaisuussäätelyn näkökulmasta tarpeellisia tietoja. Kunta ei siten voi ottaa sidonnaisuusrekisteriin tietoja sidonnaisuusnäkökulmasta epärelevantteja seikkoja, vaikka nämä olisi ilmoitettu.

Sidonnaisuusilmoitukset

Ilmoitusvelvolliset

Ilmoitusvelvollisuus koskee kunnan keskeisiä luottamushenkilöitä ja johtavia viranhaltijoita, muttei heidän läheisten henkilöiden sidonnaisuuksia.

- Kunnanhallituksen jäsenet, varajäsenet ja jaostot
- Valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat
- Lautakunnan (valiokunnan) puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä näiden jaostojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat
- Maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäsenet, varajäsenet ja jaostot
- Kunnanjohtaja / pormestari ja apulaispormestari
- Kunnanhallituksen ja lautakunnan (valiokunnan) sekä näiden jaostojen esittelijät

Viranhaltijoita koskee myös viranhaltijalain 18 §:n sääntely sivutoimiluvista ja -ilmoituksista.

Ilmoitettavat sidonnaisuudet

Ilmoitusvelvollisuus koskee niitä tietoja, joilla voidaan objektiivisesti arvioiden voivan olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa.

Johtotehtävät sekä luottamustoimet elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä

Elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammattitoimintaa

Johtotehtävät käsittävät ainakin toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan tehtävät

Luottamustoimia ovat yhteisön toimielinten jäsenyys eli keskeisimmin hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenyys mutta myös muiden toimielinten jäsenyys

Merkittävä varallisuus (esim. kiinteistöt, yritysten osakkeet)

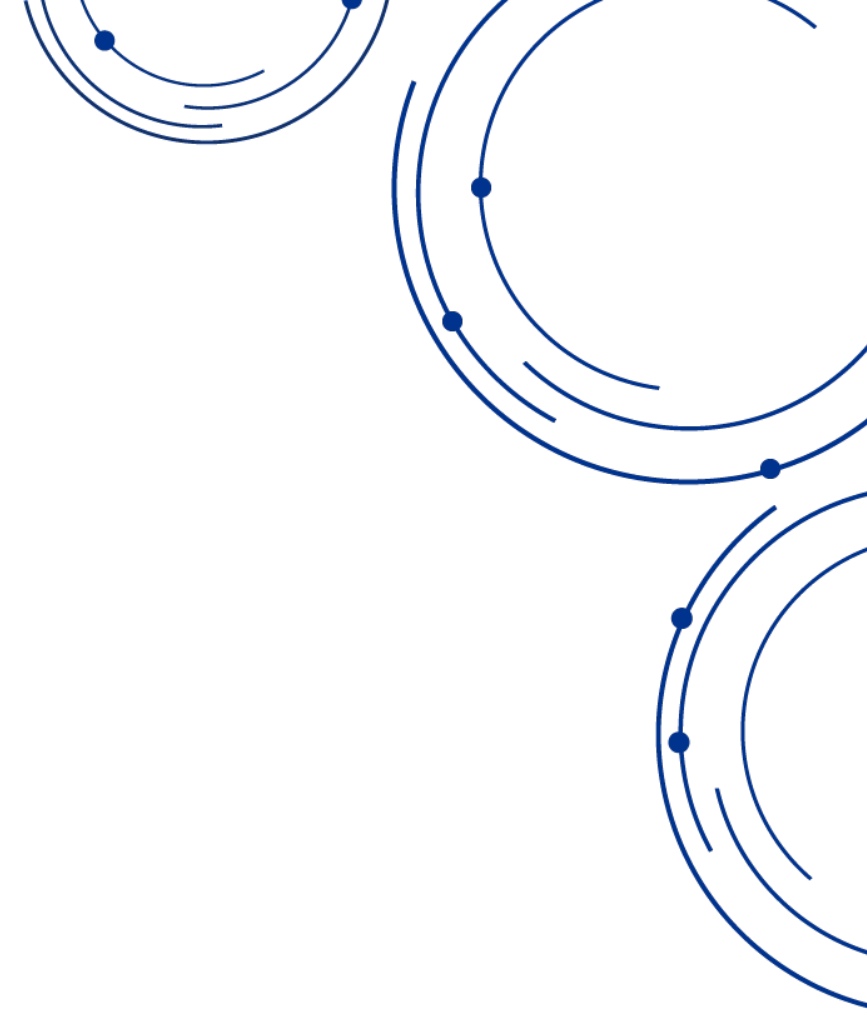
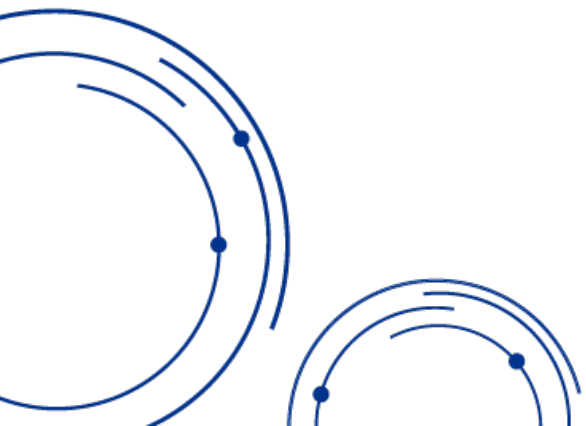
Muut sidonnaisuudet, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa (esim. toiminta yhdistyksissä tai muissa yhteisöissä tai merkittävä velka tai kolmannen tahon puolesta annettu takaus tai vakuus)

Vaikutus päätöksentekoon

Sidonnaisuus ei välttämättä estä henkilöä osallistumasta päätöksentekoon, vaan esteellisyyssarviointi tehdään tapaus- ja asiakohtaisesti.



Arviointisuunnitelma ja -kertomus



Arviointisuunnitelma

Lautakunnan toimintaa ohjaa käytännössä arviointisuunnitelma

- Suunnitelma voi kattaa koko valtuustokauden tai se voidaan laatia vuosittain.
- Koko valtuustokauden suunnitelma tarkentuu vuosittain **työohjelmaksi**, jossa määritellään:
 - Kokousaikataulu
 - Arviointikohteet
 - Arviointimenetelmät
 - Esim. haastattelut, kyselyt, vertailut, tilastoaineiston analysointi, viranhaltijoiden itsearviointien tulosten analysointi
 - Haastateltavat henkilöt
 - Arvioinnin pohjaksi kerättävä tausta-aineisto
- Kattaa kaikki toimialat (ei estä kuitenkaan toimintojen arvioimista vuosittain)

Hyvä arviointikertomus

- Kertomus tarkastelee riittävää määrää tärkeitä arvioinnin kohteita kunnan toiminnassa ja taloudessa (laajuusulottuvuus).
- Arviointikertomuksessa kerrotaan, mitä asioita käsillä oleva arviointikertomus käsittelee ja miksi.
- Arviointikertomuksessa esitetyt suositukset ovat jäsentyneitä ja koskevat olennaisia asioita. Ne pohjautuvat perusteltuun analyysiin.
 - Olennaisuus viittaa taloudelliseen ja hallinnolliseen relevanssiin, ts. kohteet ovat tuloksellisuusarvioinnin mielessä tärkeitä.
- Arviointikertomus on otteeltaan riittävän arvioiva. Se tuo esille tuloksellisuusarvioinnin tekijöiden omat arviointinäkemykset riittävän jämäkästi. Kertomus tulee kuitenkin objektiivinen eikä arvioijan poliittisista arvoista lähtevä.
- Arviointikertomuksessa esitettävät näkemykset ovat perusteltuja ja uskottavia käsillä olevan aineiston valossa. Arvioinnin päätelmien taustalla oleva evidenssi on määrällisesti ja laadullisesti riittävää.
- Arviointikertomuksessa kerrotaan, mitä arviointikertomuksen kokonaisuuteen sisältyy ja mitä jää ulkopuolelle tulevaisuuden arviointien tehtäväksi.
- Kertomus on johdonmukainen aikaisempien arviointikertomusten kanssa. Kertomuksessa huomioidaan aikaisempien kertomusten keskeiset tulokset.
- Kertomuksen esteettinen ulkoasu on moitteeton. Raportti on visuaalisesti laadukas. Raportissa on ajateltu riittävästi erilaisia lukijaryhmiä (viranomaiset, poliitikot, kuntalaiset, media).

Arvioinnin havaintojen jälkiseuranta

Tarkastuslautakunnan tehtävään kuuluu antaa kehotuksia ja suosituksia ongelmien vähentämiseksi ja poistamiseksi.

Kunnanhallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

— Voidaan pyytää selvitykset esim. syyskuun loppuun mennessä

Arviointikertomuksessa voi olla myös oma lukunsa edellisen vuoden kertomuksen jälkiseurannasta.

Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle

Vuoden 2021 tilintarkastuskertomus, tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapaudesta päättäminen 1.1.-31.12.2021

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto

1. Merkitsee tiedoksi tilintarkastuskertomuksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2021
2. Hyväksyy vuoden 2021 tilinpäätöksen
3. Myöntää vastuuvapauden toimielinten jäsenille ja tehtäväalueen johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.-31.12.2021

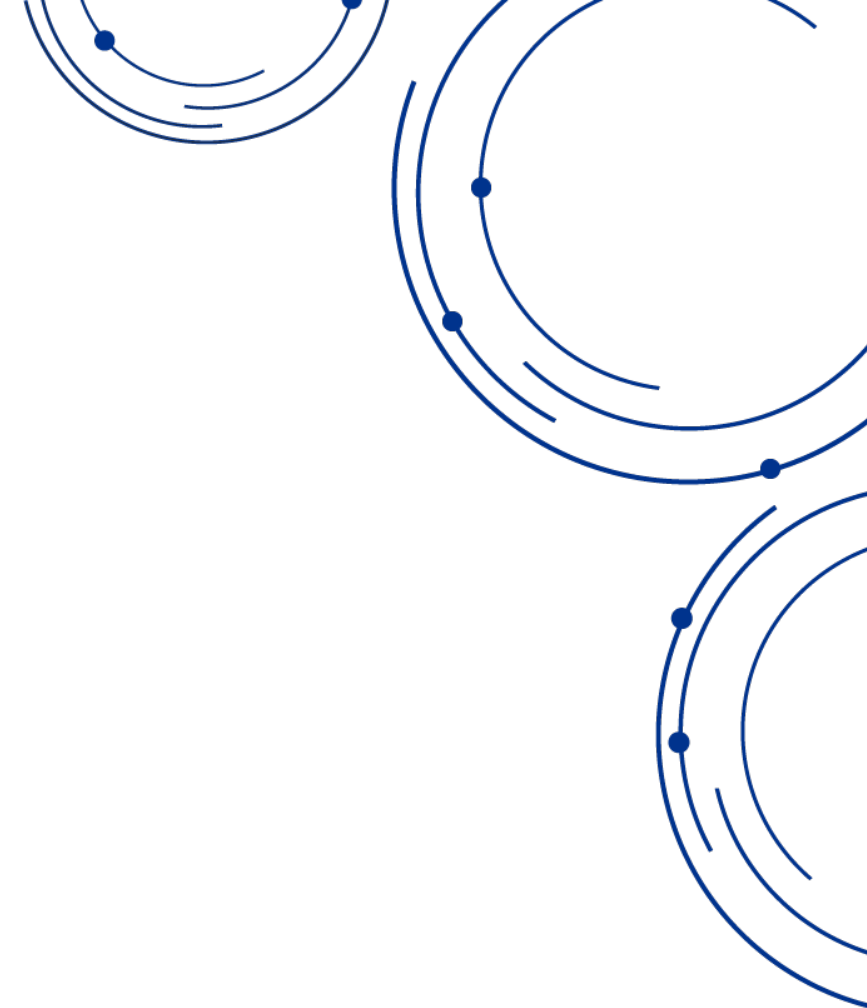
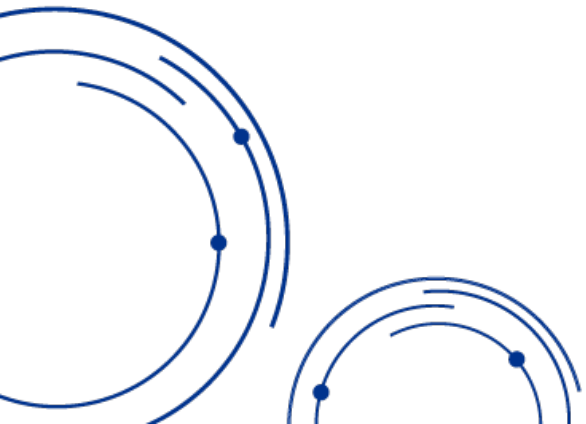
Vuoden 2021 arviointikertomus

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto:

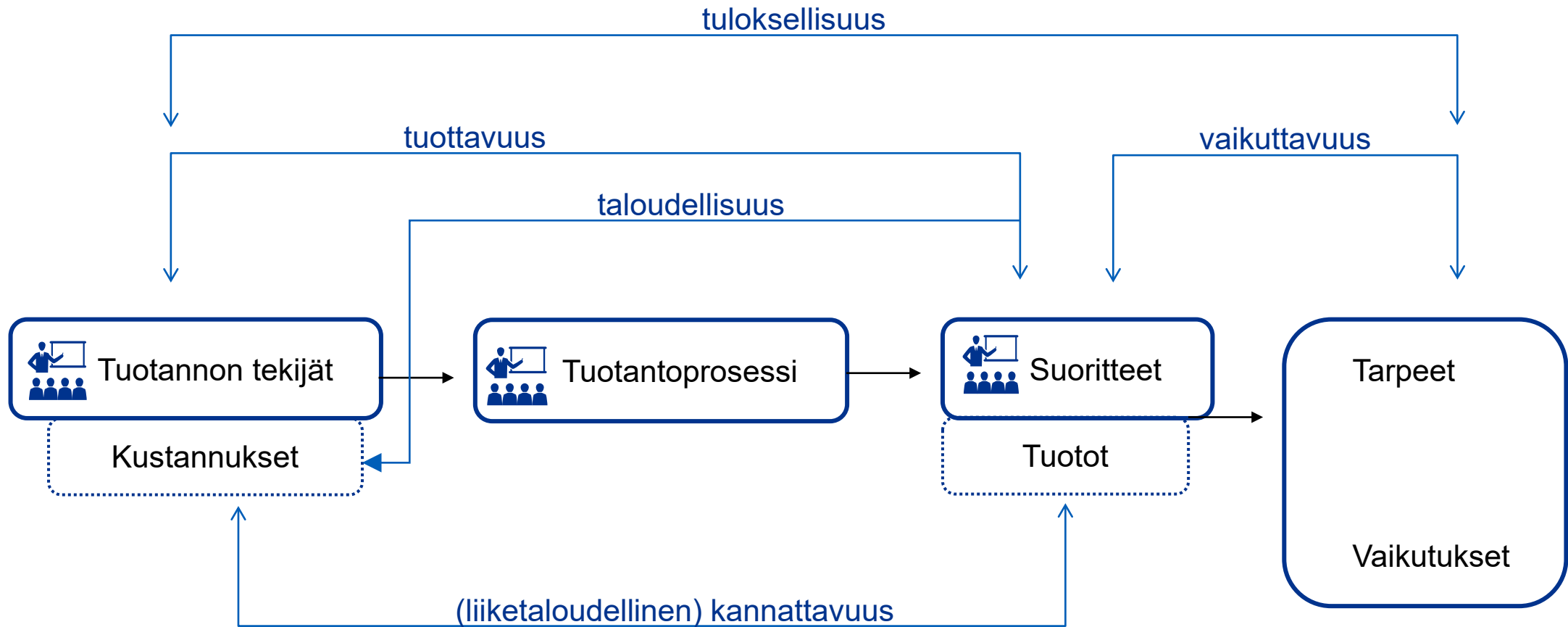
1. Merkitsee tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2021.
2. Velvoittaa kunnanhallituksen pyytämään lautakunnilta selvitykset ja kuvaukset toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tai ryhdyttävä arviointikertomuksessa esitettyjen epäkohtien korjaamiseksi sekä toimittamaan ne valtuustolle ja tiedoksi tarkastuslautakunnalle PP.KK.VVVV mennessä.
3. Antaa kunnanhallitukselle tehtäväksi huomioida seuraavassa talousarviovalmistelussa ja tilinpäätöksen laadinnassa vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitetyt havainnot.



Tuloksellisuus



Tuloksellisuus



Tuloksellisuuden arviointi

Arvioinnin kolme elementtiä

- **Kohde** (esim. lasten päivähoito, vesilaitos)
- **Kriteerit** eli arvioinnin perusteet (esim. aamu ja ilta päivätoimintapaikkojen riittävyys)
- **Arvottavat päätelmät** eli asioiden tilan toteaminen perustuen kriteereihin ja arvoperustoihin
- Arvioitavat kohteet ja arviointikriteerit voidaan valita suhteessa kunnan talousarvioon ja siinä oleviin tavoitteisiin ja mittareihin.

Syy-seuraus-ketjun hahmottaminen

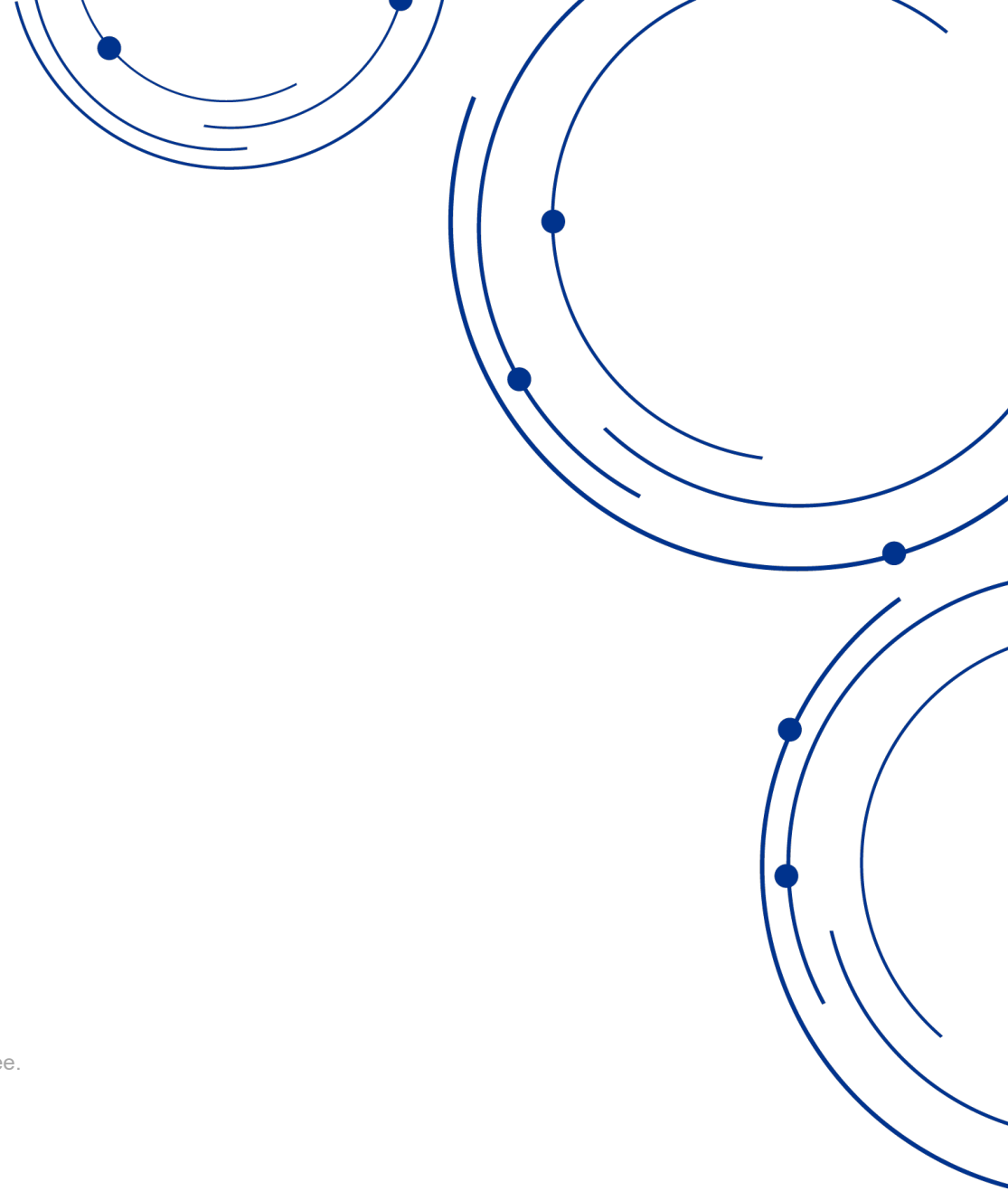
- Oleellista on erottaa toimenpiteen vaikutus ja muiden samaan aikaan muuttuvien tilanteiden vaikutus

Tarkastuslautakunnan arviointityössä...

- Tulee keskittyä olennaisiin asioihin taloudellisessa ja hallinnollisessa mielessä
- Tulee valita riittävällä tavalla rajatut kokonaisuudet, jotta voidaan analysoida syvällisesti

Kuntien tuottavuustilastot eivät ole tällä hetkellä kovin vertailukelpoisia

- Tilastoituihin euromääriin vaikuttavat kunnan toiminnan organisointi.



© 2021 KPMG Oy Ab, a Finnish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are registered trademarks or trademarks of KPMG International.

KPMG Oy Ab
PL 1037
Töölönlahdenkatu 3 A
00101 Helsinki

Puh. 020 760 3000
www.kpmg.fi

Y-tunnus 1805485-9
Kotipaikka Helsinki